

STORITVE MOBILNIH PALIATIVNIH TIMOV - ZZZS

Jana Mrak

Izveček

Izhodišče za načrtovanje obsega programov zdravstvenih storitev ter za sklenitev pogodbe ZZZS s posameznim izvajalcem zdravstvenih storitev ter posledično financiranje iz sredstev OZZ je Splošni dogovor. Ta za leto 2017 uvaja program mobilni paliativni tim, ki ga izvaja Splošna bolnišnica Jesenice. Zdravstvene storitve tega tima se obračunajo s storitvami s seznama 15.114 »Storitve mobilnega paliativnega tima« na novi vrsti zdravstvene dejavnosti 241 279. Obračun je lahko 100 %, 80 % ali 70 % v breme OZZ.

Zaradi pomanjkanja specifičnih storitev se sicer za spremljanje paliativne oskrbe na različnih vrstah zdravstvenih dejavnosti v Sloveniji od 1.1.2015 uporablja nova vsebina obravnave »Paliativna oskrba« s šifro 10 s seznama 12.

V skladu s svojimi pristojnostmi ZZZS izvaja tudi nadzor programa, ki je lahko območni ali finančno medicinski. Pri pregledu zdravstvene dokumentacije, ki jo vključuje finančno medicinski nadzor, se preveri tudi ali so izpolnjena določila Splošnega dogovora v zvezi z njo. Tako se na primer v dokumentaciji pričakuje načrt paliativne obravnave bolnika, ki ga je izdelal mobilni paliativni tim.

Abstract

The starting point for planning the scope of health services programs and for concluding a contract of National Health Insurance Institute of Slovenia (ZZZS) with an individual health care provider and consequently funding from the public funds is the General Agreement. For the year 2017 the mobile palliative team carried out by the General Hospital Jesenice is introduced in there. The medical services of this team are accounted for as the services in list 15.144 "Mobile palliative team services" on a new type of healthcare activity 241 279. The calculation can be 100 %, 80 % or 70 % charged to the public funds.

Due to the lack of specific services the new content of the treatment »Palliative Care« with code 10 in list 12 is used to monitor palliative care in various types of healthcare activities in Slovenia from the 1st of January 2015.

In accordance with its legal competencies ZZZS also implements program auditing which may be regional or financial medical. When reviewing medical records as part of financial medical auditing fulfilment of the General Agreement terms relating the-

reto shall also be examined. For example, in the clinical documentation, a palliative care plan for the patient prepared by the mobile palliative team is expected.

Uvod

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) financira zdravstvene storitve kot delitev sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja po zdravstvenih dejavnostih, realizacija načrtovanega obsega pa se spremlja preko obračuna (1). Program zdravstvenih storitev in izhodišča za njegovo izvajanje ter oblikovanje cen v Republiki Sloveniji z vsakokratnim Splošnim dogovorom določijo partnerji (2):

- Ministrstvo za zdravje,
- Zdravniška zbornica Slovenije,
- Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije,
- Lekarniška zbornica Slovenije,
- Skupnost slovenskih naravnih zdravilišč,
- Skupnost socialnih zavodov Slovenije,
- Skupnost organizacij za usposabljanje Slovenije in
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

O spornih vprašanjih v zvezi s tem odloči Vlada Republike Slovenije (1,2).

Splošni dogovor je tako izhodišče za načrtovanje obsega programov, ter za sklenitev pogodbe ZZZS s posameznim izvajalcem zdravstvenih storitev in posledično financiranje programa (1). Državni program paliativne oskrbe (državni program) je bil v Sloveniji sprejet leta 2010 (3), s Splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2017 pa je uveden program »mobilni paliativni tim« v Splošni bolnišnici Jesenice (2).

Obračun paliativne oskrbe pred uvedbo programa mobilni paliativni tim

Iz državnega programa paliativna oskrba je razvidno, da se je v času njegovega sprejema leta 2010 paliativna oskrba izvajala (3):

- kot paliativna oskrba v okvirih standardne zdravstvene oskrbe,
- dejavnost Slovenskega društva hospic,
- na Onkološkem inštitutu v Ljubljani,
- v bolnišnici Golnik – Kliničnem oddelku za pljučne in alergijske bolezni,
- v Splošni bolnišnici Jesenice (izvajanje blažilne oskrbe),
- v ambulantah za zdravljenje bolečin v slovenskih bolnišnicah.

Splošni dogovor za pogodbeno leto 2010 (4) je sicer omogočal obračun paliativne oskrbe v bolnišnicah kot program neakutne bolnišnične obravnave, ki so ga izvajalci ZZZS zaračunavali na podlagi bolnišnično oskrbnih dni (obračun kot bolnišnični oskrbni dan), večinoma pa je paliativne oskrbe bolnikov obračunala v okviru veljavnih seznamov (šifrantov) za obračun ambulantnih zdravstvenih storitev na primarnem in sekundarnem nivoju, ki niso vsebovali storitev posebej za paliativno obravnavo.

S 1.1.2013 je bila z aplikacijo Izdatki zdravstvenih storitev na nacionalni ravni uveljavljena elektronska izmenjava dokumentov za poročanja in obračun, ki vključujejo

podatke o opravljenih zdravstvenih storitvah in izdanih materialih po zavarovani osebi, kjer je to mogoče (5). Prehod na poročanje o opravljenih storitvah po zavarovanih osebah je poenostavil tudi izvajanje nadzorov ZZS in v Splošni bolnišnici Jesenice je bil leta 2014 opravljen finančni (administrativni) nadzor obračuna opravljenih storitev na dejavnosti anesteziologije, renimatologije in perioperativne medicine (VZD 202 204) v katerem se je izpostavilo vprašanje obračuna srednje obsežnega pregleda na domu v strnjem naselju (šifre 6009 ovrednotene z 8,74 točkami), saj obiski na domu niso praksa na sekundarni ravni našega zdravstvenega sistema. Po obrazložitvi Splošne bolnišnice Jesenice, da je celostno pristopila k praktični izvedbi programa paliativne oskrbe in da se s to šifro v dogovoru z Oddekom za nadzor na Direkciji ZZS obračunavajo obiski na domu mobilnega specialističnega paliativnega tima, je bil obračun storitve priznan (6).

Ponovno se je vprašanje obračuna obiska mobilnega specialističnega paliativnega tima na domu postavilo ob vzpostavljanju seznamov storitev v specialistični zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti konec leta 2014 (7). Na pobudo Splošne bolnišnice Jesenice so bile na seznam uvrščeni obiski na domu (šifre 6009, 6011, 6012, 6013 in 6014). Na predlog UKC Ljubljana pa smo po posvetu z državno koordinatorko paliativne oskrbe tudi njim omogočili obračun obiska na domu s šifro 6009 na nevrologiji za bolnike z amiotrofično lateralno sklerozo (VZD 218 277) in pediatriji za bolnike z malignomi (VZD 227 247). V skladu z državnim programom paliativne oskrbe sta bila postavljena dva pogoja za obračun te šifre: zapis povezave z izbranim osebnim zdravnikom bolnika v obravnavi in izdelan paliativni načrt v zdravstveni dokumentaciji (8). Kasneje so bile šifre od 6009 do 6014 z namenom uporabe za paliativno oskrbo dodane tudi na dejavnost protibolečinskih ambulant (VZD 202 268) (9), vendar se niso uporabljale, kot nam pokaže Tabela 1.

Tabela 1. Pregled obračuna šifer 6009 - 6014 v letih 2013 do 2017

Izvajalec zdravstvenih storitev	VZD	2013	2014	2015	2016	1-6 2017
Splošna bolnišnica Jesenice	202 204*	16	63	11	22	52
UKC Ljubljana	218 227**			2	1	

*anesteziologija, reanimatologija in perioperativna medicina

**nevrologija

Vir: podatkovne baze ZZS

Celostno spremljanje paliativne oskrbe v Sloveniji

Hkrati so potekala prizadevanja za vzpostavitev spremljanja paliativne oskrbe, saj obstoječi sistem obračunavanja ni zagotavljal celovitih podatkov o paliativni oskrbi na vseh ravneh zdravstvenega sistema. Med predlaganimi rešitvami je bila sprejeta šifra šifranta Vsebina obravnave z novo šifro 10 »Paliativna oskrba«, ki se je uporabljala za storitve opravljene od 1.1.2015 dalje (9). Pri tem mora biti odstotek vrednosti obračunanih storitev v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja (OZZ) v

skladu s Sklepom o določitvi odstotkov vrednosti zdravstvenih storitev, ki se zagotavljajo v OZZ (10), kot je označeno tudi v Tabeli 2.

Tabela 2. Dopolnjen šifrant 12: Vsebine obravnave

Šifra	Opis
1	Diagnoza (100 % OZZ za zdravljenje in rehabilitacijo iz 23. člena ZZVZZ*)
2	Nujna medicinska pomoč (100 % OZZ**)
3	Nujno zdravljenje in neodložljive zdravstvene storitve (23. in 25. člen ZZVZZ)
4	Nosečnost, porod, kontracepcija (100 % OZZ)
5	Dajalci tkiv (100 % OZZ)
6	Obvezno cepljenje (100 % OZZ)
7	Nega na domu in zdravljenje na domu (100 % OZZ)
8	Patronažni obisk (100 % OZZ)
9	Preventiva (100 % OZZ)
10	<i>Paliativna oskrba (Sklep o določitvi odstotka vrednosti zdravstvenih storitev, ki se zagotavljajo v OZZ)</i>
0	Drugo (Sklep o določitvi odstotka vrednosti zdravstvenih storitev, ki se zagotavljajo v OZZ)

* Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

** Obvezno zdravstveno zavarovanje

Vsebina obravnave paliativna oskrba (šifra 10) se v skladu z okrožnico uporablja ob obračunu zdravstvenih storitev osebam, ki so opredeljene kot paliativni bolniki (specifično zdravljenje pri teh osebah je končano, kar je tudi zabeleženo v izvidu lečečega specialista in priloženo zdravstveni dokumentaciji osebe (9)).

Obračun storitev v programu mobilni paliativni tim

V predlogu besedila Splošnega dogovora za leto 2017 (11), ki je bil obravnavan na arbitraži in ga je podprl tudi ZZS, je bilo sicer predvideno financiranje sedmih mobilnih paliativnih timov v obdobju od 2017 do 2019 (Splošna bolnišnica Jesenice, Onkološki inštitut, Splošna bolnišnica Slovenj Gradec, Splošna bolnišnica Nova Gorica, UKC Ljubljana, UKC Maribor, Splošna bolnišnica Murska Sobota), vendar je po določitvi Vlade Republike Slovenije v Splošnem dogovoru za leto 2017 le financiranje programa mobilni paliativni tim, ki ga izvaja Splošna bolnišnica Jesenice (2). Besedilo 3. člena Priloge BOL Splošnega dogovora za leto 2017 (2) tako podrobneje določa pogoje, ki jih mora izvajalec programa zagotoviti, katere zavarovane osebe se lahko vključijo v program in obračun opravljenih storitev. Nabor šifer za obračun je opredeljen kot nabor šifer za storitve specialistične zunajbolnišnične zdravstvene

dejavnosti protibolečinske ambulante (storitve šifranta 15.56 za VZD 202 268) z dodatnimi šiframi za aspiracijo peritonealne votline (81570), aspiracijo plevralne votline (81550) in telefonsko konzultacijo (91101).

Glede na določila Splošnega dogovora za leto 2017 je ZZSZ z Okrožnico ZAE 32/17 (12) uvedel novo vrsto zdravstvene dejavnosti »Paliativna oskrba v specialistični zunanbolnišnični dejavnosti, Mobilni paliativni tim« (VZD 241 279). Izvajalci mobilne paliativne oskrbe beležijo storitve s seznama 15.114 »Storitve mobilnega paliativnega tima (241 279)«. Spremembe veljajo od 1.7.2017. Iz okrožnice je razvidno, da gre za avansirano zdravstveno dejavnost, na kateri se storitve obračunajo 100 % ali 80 % ali 70 % v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, edina možna vsebina obravnave pa je paliativna oskrba (12). Omogočen bo tudi obračun ločeno zaračunljivega materiala za oskrbo podkožne valvule pri onkoloških bolnikih (šifra Q0239). V sistemu Izdatki zdravstvenih storitev, v katerem izvajalec mesečno poroča opravljeno delo, je ZZSZ sicer vzpostavil številne kontrole podatkov v prejetih dokumentih, ki onemogočajo posredovanje napačnih podatkov (1, 13). S kontrolami se na primer primerja veljavnost šifer v šifrantih, cene storitev in davka, šifre izvajalcev in zdravstvenih delavcev in podobno (13).

Nadzor programa

V skladu s 76. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju med strokovne naloge ZZSZ sodi tudi izvajanje nadzornih nalog (14), ki jih nadalje Statut ZZSZ določa kot nadzor nad obračunavanjem zdravstvenih storitev in nad uresničevanjem pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev (15). Splošni dogovor v 43. členu opredeljuje nazor nad evidencami in obračunom opravljenih storitev ter nad izvajanjem pogodb kot preverjanje, da so obračunane le opravljene in dovoljene storitve in samo v dovoljeni višini, ter da ima vsaka obračunana storitev podlago v verodostojnem zapisu v zdravstveni dokumentaciji. V 44. členu je nato izrecno navedeno, kaj šteje za kršitev pogodbene obveznosti (2). Glede na vrsto nadzora ZZSZ izvaja finančno medicinske in območne nadzore. Nadzor na splošno temelji na pregledu obračunskih listin, listin za uveljavljanje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ter drugi razpoložljivi dokumentaciji oziroma bazah podatkov; finančno medicinski nadzor pa vključuje tudi pregled zdravstvene oziroma medicinske dokumentacije (16, 17).

Nadzor programa mobilnega paliativnega tima je torej lahko območni (na primer nadzor zagotavljanja ordinacijskega časa, zagotavljanja 24-urne pripravljenosti za svetovanje, obračuna storitev mobilnega paliativnega tima in morebitnih hkratnih drugih zdravstvenih storitev, zagotavljanja kadrovske zasedenosti) ali finančno medicinski (na primer nadzor obračuna zdravstvenih storitev glede na pripadajočo zdravstveno dokumentacijo ter listine za uveljavljanje pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja). Pri zadnjem se preveri tudi, da so izpolnjena določila Splošnega dogovora glede oseb, ki se vključujejo v paliativno obravnavo (na primer paliativna ocena bolnika in diagnoza paliativne oskrbe v bolnišnici). V zdravstveni dokumentaciji se zato pričakuje kopija odpustnice iz bolnišnice in napotnica z ustreznimi po-

oblastili, načrt paliativne obravnave zavarovane osebe, ki ga je pripravil mobilni paliativni tim in ustrezni zapisi ob izvedenih zdravstvenih storitvah (2).

Zaključek

Splošna bolnišnica Jesenice program mobilni paliativni tim dogovori z Zavodom, ko zagotovi najmanj tri zdravnike temeljnih specializacij v skladu s kalkulacijo programa. V okviru programa zagotovi tudi obiske bolnikov na domu, v domovih za starejše, ter v Psihiatrični bolnišnici Begunje in Univerzitetni kliniki za pljučne bolezni Golnik (2). Podlaga za obračun storitev je napotnica, le-te pa se obračunajo v skladu s šifrantom 15.114 »Storitve mobilnega paliativnega tima na novi vrsti zdravstvene dejavnosti »Paliativna oskrba v specialistični zunajbolnišnični dejavnosti, Mobilni paliativni tim« (VZD 241 279). Zavod z območnimi in finančno medicinskimi nadzori preverja obračun zdravstvenih storitev in spoštovanje pogdbenih obveznosti izvajalca zdravstvenih storitev. Pri finančno medicinskem nadzoru je v zdravstveni dokumentaciji obvezen načrt paliativne obravnave bolnika, ki ga pripravi mobilni paliativni tim in smiselno spoštovanje drugih določil Splošnega dogovora.

LITERATURA IN VIRI

- 1 Revizijsko poročilo Računskega sodišča Republike Slovenije: Prejem, obdelava in nadzor zahtevkov na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, december 2012. Dosegljivo na: <http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/l/K9C278F26A0949E50C125717F00451D98>
- 2 Splošni dogovor za pogodbeno leto 2017. Dosegljivo na: http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/splosni_dogovor?OpenView&count=1000
- 3 Državni program paliativne oskrbe. Dosegljivo na: http://www.mz.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pomembni_dokumenti/
- 4 Splošni dogovor za pogodbeno leto 2010. Dosegljivo na: http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/splosni_dogovor?OpenView&count=1000
- 5 Poslovno poročilo ZZS za leto 2013. Dosegljivo na: http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/poslovno_porocilo_slo?OpenView&count=1000
- 6 Dokumentacija ZZS v nadzornem postopku št. 06020-KR-04071-F-11/2014/39, leto 2014
- 7 Navodilo o beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in izdanih materialov, Okrožnica ZAE 44/14: Seznami storitev v specialistični zunajbolnišnični zdravstveni dejavnosti z dne 29.12.2014, Dosegljivo na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/okrozniceZAEobraacun?OpenView&count=1000>
- 8 Dopis št. 1721-1/2014-DI/69 z dne 23.9.2014, dokumentacija ZZS
- 9 Navodilo o beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in izdanih materialov, Okrožnica ZAE 26/14: Uvedba nove šifre vsebine obravnave za spremljanje izvajanja paliativne oskrbe. Dosegljivo na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/okrozniceZAEobraacun?OpenView&count=1000>
- 10 Sklep o določitvi odstotkov vrednosti zdravstvenih storitev, ki se zagotavljajo iz OZZ. Dosegljivo na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/obvestilo?readform&y=1&x=/ZZS/info/egradiva.nsf/o/9458214546CFCC6C1256B5D00255C9D>
- 11 Predlogi partnerjev za Splošni dogovor za leto 2017, dokumentacija ZZS

- 12 Navodilo o beleženju in obračunavanju zdravstvenih storitev in izdanih materialov, Okrožnica ZAE 32/17: Nova vrsta zdravstvene dejavnosti 241 »Paliativna oskrba v specialistični zunajbolnišnični dejavnosti« ter nova podvrsta 279 »Mobilni paliativni tim« v okviru te nove vrste. Dosegljivo na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/okrozniceZAEobracun?OpenView&count=1000>
- 13 Tehnično navodilo za pripravo in elektronsko izmenjevanje podatkov obračuna zdravstvenih storitev in izdanih materialov, verzija 7.13. ZZS: 12.7.2017. Dostopno na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/o/D680A6E802C175FFC1257C9F0047174E?OpenDocument>
- 14 Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Ur l 72/2006. Ur l 72/2006.
- 15 Statut Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Ur l 87/2001. Ur l 87/2001.
- 16 Mrak J. Novosti nadzornega postopka finančno medicinskega nadzora. V: Mrak J, Gaber M. Zbornik prispevkov: Učna delavnica finančno medicinskih nadzorov: ortopedija in zdravljenje bolečine; 2016 Dec 1; Ljubljana, Slovenija. V Ljubljani: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Sekcija za medicinsko izvedenstvo in zavarovalniško medicino Slovenskega zdravniškega društva, 2017. str. 27 – 33. Dostopno na: <http://www.szd.si/sekcije/sekcija-za-medicinsko-izvedenstvo-in-zavarovalnisko-medicino>
- 17 Pravilnik o nadzorih, ZZS, 1.6.2016 Dostopno na: <http://www.zzs.si/ZZS/info/egradiva.nsf/pravilnik?OpenView&count=1000>